

Програмне регулювання у сучасному міжнародному праві: еволюція, форми та механізми реалізації

Монографію присвячено теоретичним і практичним проблемам програмного регулювання міжнародних відносин. Досліджено особливості феноменології міжнародного правового програмування в історичному, аксіологічному та онтологічному контекстах.

Розглянуто специфіку програмного потенціалу міжнародних правовідносин у рамках поточної міжнародно-правової доктрини, із висвітленням питання програмних форм та норм міжнародного права. Проаналізовано нормативно-правову характеристику програм, що укладаються та схвалюються державами.

Досліджено правові особливості програм, що розробляються та затверджуються міжнародними міждержавними організаціями, проаналізовано особливості їх реалізації, співвіднесення з іншими програмними правовими актами. Окреслено зміст програмного правового регулювання в контексті взаємодії міжнародних та національних механізмів імплементації.

УДК 341.1/8.001.12
ББК 67.412.1
Б 125

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Одеської національної морської академії.
Протокол № 6 від 26 січня 2012 р.

Автор

Бабін Борис Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративного та кримінального права Одеської національної морської академії

Рецензенти:

Капустін Анатолій Якович, доктор юридичних наук, професор, заступник директора Інституту законодавства та порівняльного правознавства при Уряді Російської Федерації, Президент Російської асоціації міжнародного права;

Сироїд Тетяна Леонідівна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін Харківського державного університету внутрішніх справ;

Тимченко Леонід Дмитрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного права Національного університету Державної податкової служби України;

Шемякін Олександр Миколайович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри морського права Одеської національної морської академії

За загальною редакцією *Баймуратова Михайла Олександровича*, доктора юридичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки, завідувача кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Маріупольського державного університету.

Бабін Б.В. Програмне регулювання у сучасному міжнародному праві: еволюція, форми та механізми реалізації : монографія / Б.В. Бабін [за заг. ред. проф. М. О. Баймуратова]. – Одеса : Фенікс, 2012. – 454 с.

ISBN 978-966-438-533-3

Монографію присвячено теоретичним і практичним проблемам програмного регулювання міжнародних правовідносин. Досліджено особливості феноменології міжнародного правового програмування в історичному, аксіологічному та онтологічному контекстах. Розглянуто специфіку програмного потенціалу міжнародних правовідносин у рамках поточної міжнародно-правової доктрини, із висвітленням питання програмних форм та норм міжнародного права. Проаналізовано нормативно-правову характеристику програм, що укладаються та схвалюються державами. Досліджено правові особливості програм, що розробляються та затверджуються міжнародними міждержавними організаціями, проаналізовано особливості їх реалізації, співвіднесення з іншими програмними правовими актами. Окреслено зміст програмного правового регулювання в контексті взаємодії міжнародних та національних механізмів імплементації.

ISBN 978-966-438-533-3

© Бабін Б.В., 2012

© ПП «Фенікс», оформлення, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ФЕНОМЕНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРОГРАМНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	11
1.1. Генеза програмного регулювання в міжнародному праві.....	11
1.2. Онтологія програмного регулювання як соціального та нормативного механізму	34
1.3. Програмне міжнародне регулювання як знаряддя сталого розвитку та модернізації	58
Висновки до розділу 1	81
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВІДНОСИН, ДЖЕРЕЛ ТА НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	87
2.1. Гносеологія факторів програмного регулювання в міжнародному праві	87
2.2. Програмне регулювання в контексті проблеми джерел і форм міжнародного права	111
2.3. Програмне регулювання в рамках теорії міжнародно-правової норми	138
Висновки до розділу 2	162
РОЗДІЛ 3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ.....	168
3.1. Нормативно-правова роль багатосторонніх міждержавних програм	168
3.2. Нормативно-правова специфіка двосторонніх міждержавних програм.....	199
3.3. Двосторонні міжурядові програми як правовий регулятор.....	219
Висновки до розділу 3	239

РОЗДІЛ 4. ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ МІЖНАРОДНИХ (МІЖДЕРЖАВНИХ) ОРГАНІЗАЦІЙ.....	245
4.1. Роль програмного правового регулювання в глобальній діяльності ООН.....	245
4.2. Програмне правове регулювання в діяльності організацій системи ООН.....	273
4.3. Програмне правове регулювання в діяльності європейських організацій.....	292
4.3.1. Програмне правове регулювання діяльності Ради Європи.....	292
4.3.2. Програмне правове регулювання діяльності Організації зі співробітництва та безпеки в Європі.....	303
4.3.3. Програмне правове регулювання діяльності Організації Північноатлантичної угоди.....	311
Висновки до розділу 4.....	325
РОЗДІЛ 5. ПРОГРАМНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ.....	329
5.1. Національні правові механізми та міжнародне програмне регулювання.....	329
5.2. Імплементация міжнародних програм у національне законодавство.....	349
Висновки до розділу 5.....	368
ВИСНОВКИ.....	370
АННОТАЦІЯ.....	450
SUMMARY.....	452

Вступ

Застосування програмного регулювання міжнародних правовідносин стало одною з відмітних рис у становленні сучасного міжнародного права. У межах другої половини ХХ ст. такий програмний підхід став поширеною, а на початку ХХІ ст. – загально-визнаною практикою.

Програмні акти сьогодні ухвалюються в рамках дво- та багатостороннього міждержавного діалогу та під час діяльності міжнародних (міжурядових) організацій. Зокрема програми стають одною з ключових форм правотворчої, організаційної та бюджетно-фінансової діяльності ООН, глобальних організацій системи ООН, Ради Європи, НАТО та ОБСЄ. Співробітництво держав із цими організаціями набуває в багатьох випадках саме програмних форм. Процеси міждержавної співпраці на пострадянському просторі зумовлюють схвалення та реалізацію багатосторонніх міждержавних цільових програм. Міждержавні і міжурядові програми схвалюються на двосторонньому рівні між державами у сферах культури, екології, зовнішніх справ, транспорту, оборони тощо. Виникають спеціальні механізми взаємодії національного і міжнародного програмного регулювання.

Як відзначав Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун щодо питань міжнародного програмного регулювання під егідою цієї організації, «ми поставили перед собою реальні завдання та строки їх виконання, ми поклали таке підґрунтя, яке виявилось прийнятним для всіх партнерів, навіть із різними поглядами... і сьогодні наявні реальні результати: сформувалося нове мислення та повністю нові форми партнерських відносин» [71].

Як указував у 2011 р. Генеральний секретар Ради Європи Ягланд Турнбюрн із питань програмного співробітництва цієї організації та України, «наш стратегічний план сформований в рамках пріоритетів, визначених Президентом і урядом України, та

[Перейти на сайт](#) →